

Розкриття суті інтелектуальної культури особистості передбачає спочатку уточнення тлумачення таких термінів, як «культура» й «інтелект».

На підставі аналізу наукових праць [1; 2; 3] визначено, що культура є непорушним складником життєдіяльності як суспільства в цілому, так і кожної окремої особистості. У свою чергу, культура особистості – це комплексна характеристика людини, яка дає їй змогу жити в гармонії з національною культурою, розвивати суспільство й індивідуальну своєрідність своєї особистості.

Як засвідчує аналіз наукових джерел, термін «інтелект» (віл лат. *Intellectus* – розуміння, пізнання) визначається вченими теж неодно- значно, зокрема як:

- загальні здібності індивіда до пізнання, розуміння й вирішення проблем, що об'єднують всі його пізнавальні властивості: відчуття, сприйняття, пам'ять, мислення, уява (Б. Введенський);
- суб'єктивна здатність людини здійснювати доцільно орієнтовану діяльність, що дає їй змогу забезпечувати активну діяльність у природному й соціальному середовищі (Г. Адлер);
- складна розумова діяльність, що характеризується єдністю міжфункціональних зв'язків пізнавальних функцій різного рівня (зокрема, психомоторики, пам'яті, уваги, мислення) (Б. Ананьєв);
- створення порядку з хаосу на основі приведення у відповідність індивідуальних потреб із об'єктивними вимогами реальності (М. Холодна);

Важливою частиною його формування є інтелектуальні заняття у системі освіти. Сене їх у тому, щоб діти з різним рівнем інтелектуальної підготовки: слабкі й сильні – могли би вирішувати нетипові, пошукові завдання, які пов'язані не тільки з навчальним матеріалом. Це допоможе знайти впевненість у своїх силах, оскільки рішення не навчальних завдань спирається не тільки на шкільні знання, а більшою мірою на пошукову активність і кмітливість дитини. Саме тому установи освіти відіграють величезну роль у формуванні інтелектуальної культури школяра.

Необхідність формування високої інтелектуальної культури обумовлена самим типом освітнього закладу. Основну і додаткову освіту найчастіше наповнено суто навчальною діяльністю, а система виховної роботи недостатньо забезпечує розвиток інтелектуального потенціалу.

У процесі освоєння інтелектуальних цінностей особистість набирає свої індивідуальні сили, реалізує свої природні властивості, входить у процес гармонізації інтелекту.

Інтелектуальна культура включає інтерес до роботи з книгою і новими інформаційними технологіями; розвинені розумові сили, мислення, здатність здійснювати саморегуляцію інтелектуальної діяльності.

Відомі різні стратегії формування інтелектуальної культури. Перша – формування мислення завдяки змістові та системі понять кожного навчального предмета. Суть цього підходу в припущенні, що процес засвоєння знань є одночасно процесом формування інтелектуальної культури (Н.О.Менчинська, Д.Б.Богоявленський, В.П.Беспалько та інші). Саме він переважає в сучасній практиці навчання. Друга – цілеспрямоване, поетапне формування загально навчальних інтелектуальних умінь в умовах оптимізації навчального процесу (В.Ф.Паламарчук, О.Я.Савченко, А.М.Паламарчук та інші) [4, с.348-352].

Інтелектуальна культура людини формується протягом всього життя. Інтелектуальна культура особистості є одним з структурних компонентів особистісної культури як цілісного та системного явища. Інтелектуальна культура залежить і одночасно впливає на розвиток всіх видових підсистем особистісної культури, пов'язаних між собою.[5, с. 58].

Проаналізувавши різні поняття інтелектуальної культури можемо говорити про те, що інтелектуальна культура залежить від відповідного розвитку інтелектуальної сфери суспільства, а також від розумових і аналітичних здібностей кожної конкретної особистості.

Для розуміння сутності інтелектуальної культури необхідно простежити процес її становлення під взаємозв'язку з розвитком інтелекту. Інтелектуальний рівень особистості характеризується в цілому двома основними параметрами: об'ємом набутої інформації і здатністю використовувати цю інформацію для вирішення що виникають у процесі діяльності різного роду проблемних ситуацій. Перший з цих параметрів характеризує ерудицію людини, другий - його інтелектуальний розвиток.

Завданням інтелектуальної культури є розвиток інтелектуальних здібностей, творчого професійного мислення й ерудиції, культури інтелектуальних почуттів, високих особистих моральних якостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Большая советская энциклопедия / Гл. ред. Б. Введенский. – М. : БСЭ, 1957. – Т. 28. – С. 270.
2. Егорова Г.И. Технологии развития интеллектуальной культуры будущего специалиста : учеб. пособие/ Г.И. Егорова. – Тюмень : ТюмГНГУ, 2010. – 170 с.
3. Маркова. А.Н. Культурология. История мировой культуры. / Под ред. Марковой А.Н.; [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : ЮНИТИ, 2000. – 600 с.
4. Тамбовська К. Інтелектуальна культура як складова професійної компетентності вчителя / Збір- ник наукових праць. Педагогіка вищої та середньої школи. Кривий Ріг. – 2010. – Вип.30. – С.348-352.
5. Адлер Г. Техника развития интеллекта / Г.Адлер. – СПб.: Питер, 2001. – 192с.: ил. (Серия «Сам по себе»).

Кінчило К.

**ВНЕСОК УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ У РОЗБУДОВУ СВІТОВОЇ
МЕДИКО-БІОЛОГІЧНОЇ НАУКИ**

На нашу думку, зв'язок медицини з психологією і педагогікою є найдавнішим видом інтелектуальних людських цінностей. Наприклад, Гіппократ (бл. 460 – 377 до н.е.) вважав лікарську мудрість засобом гуманізації, моральної чистоти, способі життя. Медицина самого Гіппократа була тісно пов'язана з філософським осмисленням середовища проживання, минулого, сьогодення і майбутнього способу життя людини.

Згідно тверджень Гіппократа, ми можемо зробити висновок, що професійна мудрість робить лікарів істинними філософами, тобто стурбованими долею людей. Це благородне служіння людям. Воно дає лікарям відчуття високої громадянської відповідальності за своєчасне і якісне попередження захворювань. Філософська мудрість націлює медика на постійне прагнення до оволодіння науковими знаннями, засобами рятування людей від болю: фізичних і душевних. Тому медику, як мудрому наставнику в забезпеченні здоров'я людей, потрібне глибоке соціально-культурне та морально-етичне осмислення філософії медицини.

Мета статті : Обґрунтувати та висвітлити роль лікарів-уродженців України, які зробили значний внесок у розбудову світової медицини.

Проголошення незалежності України 1991 року дало поштовх для перегляду стану національної культури і науки, повернення імен, заборонених тоталітарним комуністичним режимом, утвердження об'єктивної історії України.

Уже в середньовіччі українські лікарі були відомими в Європі. Юрій Дрогобич (Котермак) (1450-1494) – уродженець Львівщини, доктор філософії і медицини, професор астрономії та медицини і ректор Болонського університету.

У XVIII ст. у європейській медицині була відомою низка імен українських лікарів. В той час відомим борцем з епідеміями чуми був Данило Самійлович Самойлович (1744-1805). Одним з перших вказав на можливість бацилоносійства у людей, усе своє життя присвятив самовідданій боротьбі з чумою, розробив систему профілактичних та карантинних заходів.

Нестор Максимович Максимович-Амбодик (1744-1812) Впровадив в акушерську практику низку хірургічних інструментів.

Олександр Михайлович Шумлянський (1748-1795). дослідив та описав особливості мікроскопічної будови нирок.

В XIX - XX ст. все більше лікарів з України ставало відомими у світовій медицині, насамперед у галузі бактеріології та епідеміології, що тоді бурхливо розвивалася. Значне місце тут займає Ілля Ілліч Мечников (1845-1916), лауреат Нобелівської премії. Учень Мечникова Володимир Ааронович Хавкін (1860-1930) – відомий в Європі та Азії мікробіолог і епідеміолог. Інший учень І.Мечникова – Яків Ю. Бардах (1857-1929), досліджував сказ, дифтерію, черевний і поворотний тифи. Видатним патологом, морфологом і мікробіологом був Володимир Костянтинович Високович (1854-1912) – Вперше описав внутрішньоклітинне розмноження мікроорганізмів, створив теорію сприйнятливості до інфекційних хвороб.

Данило Кирилович Заболотний (1866-1929) – видатний мікробіолог і епідеміолог, академік, Президент Всеукраїнської академії наук. Провів на собі дослід пероральної імунізації від холери. Українські лікарі зробили внесок у розвиток світової клінічної медицини. Уродженець Тернопільщини Михайло Борисикевич (1848-1899) - професор окуліст, опублікував оригінальні праці з офтальмології. Олександр Андрійович Кисіль (1859-1938) Вивчав малярію, туберкульоз, ревматизм у дітей, вроджені вади серця. «Святим лікарем» називали видатного терапевта і гуманіста Теофіла Гавриловича Яновського (1860-1928), який досліджував туберкульоз, гострі інфекційні захворювання, хвороби нирок, легень, працював в галузі клінічної бактеріології та курортології. Антін Хомич Каковський (1871-?) – терапевт і винахідник, здійснив дослідження в галузі легеневого туберкульозу, лікування раку, фармакології, розробив нові способи діагностики. Іван Опанасович Соколянський (1889-1960) винайшов оригінальну методику навчання сліпоглухонімих, яка дозволила здобувати освіту, навіть вищу, отримала визнання в усьому світі. Видатний хірург Юрій Карлович Шимановський (1829-1868), вдосконалив операцію кістково-пластичної ампутації. Микола Васильович Скліфосовський (1836-1904). Зробив внесок у розвиток військово-польової хірургії, один з основоположників метало остеосинтезу. Нестор Дмитрович Монастирський (1847-1888) – одним з перших виконав операцію гастроентеростомії. Вагомий внесок лікарів-науковців України у розвиток світової теоретичної медицини. Уродженець Тернопільщини Іван Пуллой (1845-1918) – талановитий вчений-фізик, професор Празького університету (1884-1918) запатентував катодні лампи за 14 років до відкриття К.Рентгена, зробив перші знімки кісток руки в «Х-променях». Іван Горбачевський (1854-1942) – видатний лікар і хімік, вперше описав синтез сечової кислоти (1882), відкрив фермент ксантиноксидазу (1888). Олександр Володимирович Палладін (1885-1972), видатний біохімік Досліджував біохімію вітамінів, обміну речовин, порівняльну біохімію нервової тканини і головного мозку при різних функціональних станах. Леонтій Дмоховський (1909-1981) – дослідник раку, професор вірусології. У США працював у галузі імунології, серології пухлин, вірусології, генетики і ендокринології. Одним з перших відкрив вірусне походження злоякісних пухлин, лауреат низки міжнародних нагород. Звичайно, назвати імена всіх лікарів, які зробили вагомий внесок у розвиток світової медицини, це завдання наступних

досліджень. Можна зазначити, що немало лікарів, які протягом століть народилися або працювали в Україні, в багатьох випадках спеціалізувалися і вдосконалювалися в європейських і американських лабораторіях і клініках, співпрацювали з найкращими європейськими вченими і зробили немало відкриттів та винаходів, які увійшли в скарбницю світової медицини. Сьогодні вітчизняна медицина позитивно впливає на людину та її здоров'я. Медики створили свою систему раціонального осмислення та оцінки буття людини. Сьогоднішня медична реальність більше, ніж будь-коли потребує осягнення філософської мудрості, яка покликана допомагати медикам у розумінні наукової системно-комплексному взаємозв'язку людини з навколишнім світом, усвідомлювати детермінацію здоров'я і хвороби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Yaroslav Ganitkevich. Внесок українських лікарів у світову медицину. – Наукове товариство ім. Шевченка, – 2007–2016.
2. Саркісов Д.С. Клінічна медицина. – Київ, – 1999. – с. 21 <http://moyaosvita.com.ua/filosofija/filosofski-osnovi-medicini-yak-nauki/>
3. В.Філатов, С.Федоров. Українські лікарі. – Інтернет-видання «Wikipedia» (14) розділ. <http://ntsh.org/content/vnesok-ukrayinskih-likariv-u-svitovu-medicinu>

Сухецька О.

Науковий керівник – доц. Іваськів С.М.

ДО ПИТАННЯ ПРО ФІЗИЧНУ ПІДГОТОВКУ ЮНИХ ГАНДБОЛІСТОК

Сучасний стан гандболу, характеризується яскравою емоціональною напругою, що призводить до фізіологічних змін в організмі, які відбуваються по типу стресових реакцій (В.Я.Ігнат'єва[5]). Висока динамічність, емоційність, та інші особливості гандболу пред'являють великі вимоги до розвитку таких фізичних якостей як швидкісно-силових, швидкісних, стрибучості, стрибкової витривалості, доброї координації в поєднанні з відмінними психофізіологічними якостями – ігровим мисленням, спроможністю швидко приймати рішення і реалізовувати їх в раціональних рухових діях. [2,3,6]. За останнє десятиліття відзначається значна інтенсифікація гри. Це виражається в безперервній рухливості гандболіста в грі, в підвищенні швидкості пересування і виконання прийомів з м'ячем, в поліпшенні так званої гри без м'яча, в більш напруженій боротьбі кожного спортсмена в кожному ігровому епізоді.

Основу гри в гандболі складають такі природні рухи як біг, стрибки, метання м'яча (кидки). Основне місце в гандболі становить біг, що обумовлюється необхідністю застосовувати різні різновиди бігу для вибору позиції; крім того, біг є основою інших засобів гри-стрибків, кидків м'яча, ведення м'яча, блокування гравця.

В процесі змагальної боротьби діяльність спортсменів проходить в умовах постійних і швидкісних змін ігрових ситуацій. На організм діють екстремальні за величиною і тривалістю навантаження, які потребують мобілізації всіх фізичних можливостей гандболістів і вміння проявити їх у варіативних умовах. Це говорить про те, що фізична підготовка поряд із вдосконаленням техніко-тактичної майстерності є одним з найважливіших компонентів побудови тренувального процесу.

Відомо, що в дитячому віці закладається фундамент високих і стабільних спортивних досягнень. Це зобов'язує тренерів вирішувати питання підготовки юних спортсменів в відповідності з закономірностями вікової фізіології, психології і педагогіки.

При оцінці вихідного рівня і динаміки фізичної підготовленості юних гандболісток необхідно враховувати особливості природного розвитку фізичних якостей в онтогенезі. Починати систематичні заняття гандболом можна з 8-9 років. З 9–10 років діти можуть приймати участь в змаганнях з міні-гандболу, а з 11–12 років—у Всеукраїнських змаганнях.

Волков Л.В.[1]. вказує, що розвиток фізичних якостей у дітей та підлітків відбувається гетерохронно; величини річних приростів різні в різні вікові періоди і неоднакові для хлопчиків і дівчаток; у більшості дітей і підлітків показники фізичних якостей різні за своїм рівнем; неоднакові у дітей з різними темпами статевого дозрівання; спеціальне тренування одними і тими ж методами при однаковому за обсягом і інтенсивністю фізичному навантаженні дає різний педагогічний ефект, більш високий у період природного збільшення темпу розвитку тієї чи іншої фізичної здатності. Юні спортсменки однієї вікової групи, але з різними темпами біологічного дозрівання (ретарданти, нормальний розвиток, акселерати) характеризуються різною динамікою фізичної підготовленості.

Враховуючи нерівномірний приріст фізичних якостей навчальна програма ДЮСШ [2] визначає для кожної вікової групи спортсменів фізичні якості, які необхідно розвивати в процесі занять. Рекомендації ґрунтуються на даних про періоди високої чутливості організму, що росте і розвивається, до зовнішніх впливів, одним з яких є фізичне навантаження. Детальний аналіз науково-методичної літератури щодо особливостей природного розвитку фізичних якостей дітей та підлітків показав, що величини річних приростів у різні вікові періоди неоднакові; у кожного спортсмена чутливі періоди розвитку фізичних якостей індивідуальні, тому для їх визначення необхідно проводити комплексне тестування не менш, як чотири рази на рік і за цими результатами та їх динамікою можна не лише визначити межі чутливих періодів, а й ті фізичні якості, на основі яких буде сформований індивідуальний стиль ігри.